

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu żądania, w związku z ujawnieniem w toku postępowania, iż własności objętej wnioskiem nieruchomości Gmina Miejska G. nie nabyła na podstawie decyzji komunalizacyjnej (jak podano w uzasadnieniu wniosku), wnioskodawca (...) S.A. w K. wniósł o stwierdzenie, iż najpóźniej z dniem 6 lipca 2013 r. nabył przez zasiedzenie na czas nieokreślony służebność przesyłu na stanowiącej własność uczestniczki postępowania Gminy Miejskiej G. nieruchomości w obrębie działki ewidencyjnej nr (...), położonej w G., w pasie o szerokości 7,6 m (po 3,8 m od osi linii).

Uczestniczka postępowania wniosła o oddalenie wniosku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przez nieruchomość uczestniczki postępowania Gminy Miejskiej G. w obrębie działki ewidencyjnej nr (...), położoną w G., przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV S-443, wchodząca w skład przedsiębiorstwa wnioskodawcy (...) S.A. w K.. Linia ta przebiega w poprzek nieruchomości w pasie o szerokości 7,6 m, licząc do skrajnych przewodów linii (po 3,8 m od osi linii).

Własność tej nieruchomości uczestniczka postępowania nabyła na podstawie umowy sprzedaży z dnia 11 grudnia 2012 r. od K. i A. małżonków K., którzy nieruchomość tę nabyli na podstawie aktu własności ziemi z dnia 20 grudnia 1972 r.

Budowa linii elektroenergetycznej 110 kV S-443 na odcinku B.-Ż., wchodzącym w skład linii Ż.-G., zakończona została w 1983 r., a w dniu 6 lipca 1983 r. odcinek ten przyjęty został do użytkowania przez poprzednika prawnego wnioskodawcy Zakłady (...).

Od początku istnienia do chwili obecnej linia elektroenergetyczna 110 kV S-443 poddawana była stałym i okresowym oględzinom i przeglądom w celu zapewnienia jej prawidłowego utrzymania i eksploatacji.

Dowód:

- odpis księgi wieczystej nr (...), k. 16-17,
- mapa zasadnicza z przebiegiem linii elektroenergetycznej 110 kV S-443, k. 19,
- decyzja z dnia 30 września 1978 r. w sprawie zatwierdzenia planu realizacyjnego linii 110 kV Ż.-G., k. 42,
- decyzja z dnia 26 kwietnia 1979 r. w przedmiocie pozwolenia na budowę linii 110 kV Ż.-G., k. 44,
- karty obiegu inwentaryzacyjnego, k. 46-47,
- paszport linii elektroenergetycznej 110 kV S-443 relacji B.-Ż., k. 34-36,
- protokoły oględzin i przeglądów, k. 59-83,
- umowa sprzedaży z dnia 11 grudnia 2012 r. (w:) akta księgi wieczystej nr (...),

Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono, w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) na bazie zakładu Zakład (...), przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z siedzibą w L..

W dniu 12 lipca 1993 r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) z siedzibą w L. uległo przekształceniu w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa – Zakład (...) S.A. z siedzibą w L..

W wyniku połączenia spółek, w tym Zakładu (...) S.A. z siedzibą w L., w dniu 30 kwietnia 2004 r. powstała spółka (...) S.A. z siedzibą we W. (działająca w późniejszym czasie pod firmą (...) S.A., a następnie (...) S.A.). W następstwie przejścia przez dotychczasową spółkę spółki (...) S.A. w K. doszło do zmiany firmy i siedziby spółki na (...) S.A. w K..

Dowód:

- akt przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną z dnia 12 lipca 1993 r., k. 52-58,
- odpis pełny z KRS, k. 24-33;

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o stwierdzenie zasiedzenia na rzecz wnioskodawcy służebności przesyłu zasługiwał na uwzględnienie.

Uczestniczka postępowania nie kwestionowała większości istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych i prawnych.

Zgodnie z przepisem art. 305⁴ k.c., do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Według przepisu art. 292 k.c., służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio.

Dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności przesyłu lub służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu została zgodnie przesądzona w orzecznictwie sądowym i dziś nie budzi wątpliwości (por. uchwały SN: z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13; z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13; z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11 i z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08; wyroki SN: z dnia 19 maja 2004 r., III CK 496/02; z dnia 11 marca 2005 r., II CK 489/04; z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08; postanowienia SN: z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08; z dnia 7 listopada 2008 r., II CSK 326/08; z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08; z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 606/09; z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11; z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 190/11; z dnia 26 lipca 2012 r., II CSK 752/11; z dnia 9 stycznia 2014 r., V CSK 87/13). W powołanej uchwale z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13 Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że po dniu 3 sierpnia 2008 r., na skutek upływu terminu zasiedzenia po tym dniu, ale rozpoczętego wcześniej, przedsiębiorca nabywa służebność przesyłu, przy czym okres występowania stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności przesyłu.

Rodzajem trwałego i widocznego urządzenia w rozumieniu art. 292 k.c. może być w szczególności linia elektroenergetyczna lub słupy elektroenergetyczne. Judykatura zgodnie przy tym przyjmuje, iż o stanie posiadania prowadzącym do zasiedzenia służebności polegającej na korzystaniu z linii elektroenergetycznej decyduje przede wszystkim przebieg linii nad nieruchomością obciążoną, a nie tylko umiejscowienie na tej nieruchomości słupa podtrzymującego przewody (por. wyrok SN z dnia 19 maja 2004 r., III CK 496/02; postanowienie SN z dnia 6 lipca 2011 r., I CSK 157/11; postanowienie SN z dnia 19 grudnia 2012 r., II CSK 218/12; wyrok SA w Łodzi z dnia 25 kwietnia 2013 r., I ACa 1446/12).

Podzielić należy trafne i w zasadzie jednolicie przyjmowane stanowisko, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., tj. dniem zniesienia zasady jednolitej socjalistycznej własności ogólnonarodowej przysługującej niepodzielnie Państwu (art. 128 k.c.), mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Nie ma żadnych podstaw do uznania, że posiadanie służebności przesyłowej przez podmiot państwowy przed zniesieniem jedności własności państwowej nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa (por. postanowienia SN: z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05; z dnia 10 kwietnia 2008 r., IV CSK

21/08; z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08; z dnia 10 grudnia 2010 r., III CZP 108/10; z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10; z dnia 12 stycznia 2012 r., IV CSK 183/11; z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 672/12; z dnia 27 listopada 2013 r., V CSK 525/12; z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08; z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 495/08; z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 108/10 oraz wyroki SN: z dnia 8 czerwca 2005 r., V CSK 680/04; z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05; z dnia 10 maja 2013 r., I CSK 495/12; z dnia 10 lipca 2013 r., V CSK 320/12, a także uchwałę SN z dnia 22 października 2009 r., III CZP 70/09).

Uczestniczka postępowania nie podważała podanej we wniosku daty wybudowania linii elektroenergetycznej 110 kV S-443 relacji B.-Ż.. Z ujawnionych dowodów wynika, że budowa tej linii zakończona została w 1983 r., a po tej dacie nie wykonywano żadnych remontów linii, które w istotny sposób wpłynęłyby na jej przebieg w terenie. Nie było zatem przeszkód do doliczenia, na podstawie art. 176 § 1 k.c., do czasu posiadania wnioskodawcy okresu posiadania przez jego poprzedników prawnych, zapoczątkowanego najpóźniej w chwili przyjęcia linii elektroenergetycznej do użytkowania, czyli w dniu 6 lipca 1983 r. (por. karty obiegu inwentaryzacyjnego, k. 46-47). Przy przyjęciu złej wiary w chwili objęcia nieruchomości w posiadanie termin zasiedzenia wynosił więc 30 lat (art. 172 § 2 k.c.). W efekcie Sąd uznał, iż najpóźniej z dniem 7 lipca 2013 r. wnioskodawca nabył przez zasiedzenie służebność przesyłu dla przebiegającej przez nieruchomość uczestniczki postępowania linii elektroenergetycznej 110 kV S-443 o treści obejmującej podstawowe uprawnienia przedsiębiorcy przesyłowego i obowiązki właściciela nieruchomości obciążonej (art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 292 i art. 305⁴ k.c.). Ze względu na to, że przed nabyciem przez uczestniczkę postępowania wskazanej we wniosku nieruchomości stanowiła ona własność prywatną, w sprawie nie zachodziły ograniczenia w nabyciu przez zasiedzenie służebności przesyłu na nieruchomościach państwowych (a następnie komunalnych).

Zdaniem Sądu, wnioskodawca w dostateczny sposób wykazał także okoliczność przeniesienia posiadania urządzeń przesyłowych w okresie biegu zasiedzenia. Wykazanie tej okoliczności możliwe jest za pomocą wszelkich środków dowodowych, a skuteczność przeprowadzenia dowodu przeniesienia posiadania należy oceniać indywidualnie w każdym postępowaniu (por. np. postanowienia SN z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 672/12 oraz z dnia 6 marca 2015 r., III CSK 192/14). W tej kwestii zwrócić trzeba uwagę, iż wnioskodawca nie tylko przedłożył dokumenty potwierdzające następstwo prawne po kolejnych przedsiębiorcach przesyłowych, lecz także protokoły oględzin i przeglądów przez służby techniczne kolejnych przedsiębiorców przesyłowych w okresie biegu zasiedzenia. Bez przeniesienia posiadania tych urządzeń nie byłoby możliwe wykonywanie takich przeglądów technicznych.

Szerokość pasa służebności przesyłu nie była kwestionowana przez uczestniczkę postępowania. Odpowiadała ona obszarowi wyznaczonemu rzutem skrajnych przewodów linii, a więc była ta szerokość najmniejsza z możliwych.

W związku z zaprezentowaną na rozprawie w dniu 23 marca 2016 r. argumentacją uczestniczki postępowania zwrócić należało uwagę na jeszcze jedną kwestię. Zawarte w zdaniu drugim art. 292 k.c. odesłanie do przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie obejmuje tylko kwestie nie uregulowane w zdaniu pierwszym tego artykułu. Oznacza to, że do zasiedzenia służebności gruntowej (odpowiednio służebności przesyłu) nie ma zastosowania wymaganie posiadania samoistnego (por. przede wszystkim postanowienia SN z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08 oraz z dnia 11 lutego 2010 r., I CSK 181/09, a także uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11). Posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej (odpowiednio służebności przesyłu) przez zasiedzenie nie można utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. W przypadku posiadania służebności gruntowej w rachubę wchodzi bowiem posiadanie w zakresie odpowiadającym treści służebności, kwalifikowane przez przeważającą część judykatury jako posiadanie zależne (por. oprócz powołanych wyżej postanowień także wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, postanowienie SN z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, postanowienie SN z dnia 20 września 2013 r., II CSK 10/13, wyrok SN z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CSK 433/13). Inaczej niż w przypadku posiadania samoistnego, uprawnienia wynikające ze służebności gruntowej nie łączą się z władztwem nad rzeczą w dosłownym znaczeniu. Podmiot wykonujący służebność korzysta z cudzej rzeczy tylko w oznaczonym zakresie, w istocie nie władając nią. O posiadaniu służebności przesyłu świadczy już samo posadowienie urządzenia przesyłowego i korzystanie z niego.

Reasumując, posiadanie służebności przesyłu nie ma cech posiadania samoistnego, nie niweczy go zatem skierowana do właściciela nieruchomości prośba o zezwolenie na wejście na grunt celem konserwacji lub remontu urządzenia przesyłowego. Nie sposób także przyjąć, by prośba taka stanowiła przejaw tego, że przedsiębiorca przesyłowy nie uważa się za posiadacza służebności przesyłu; przeciwnie, tylko potwierdza wolę korzystania z urządzenia przesyłowego „dla siebie” (por. także powołane wyżej postanowienie SN z dnia 11 lutego 2010 r., I CSK 181/09). Przeszkody do uwzględnienia wniosku nie mogły więc stanowić dokumenty złożone przez uczestniczkę postępowania na rozprawie w dniu 23 marca 2016 r. (pomijając nawet, że pochodzą one z okresu, gdy doszło już do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu), podobnie jak inne ewentualne prośby wnioskodawcy lub jego poprzedników prawnych o udostępnienie nieruchomości na potrzeby konserwacji lub remontu linii elektroenergetycznej.

O kosztach niniejszego postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.